

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Finanstilsynet
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

MOTTATT

21 MAI 2013

Oslo 16. mai 2013

Høring – Maksimal beregningsrente i forsikring fra 1. januar 2014

1.

Det vises til høringsbrev fra Finanstilsynet, datert 26. april 2013, knyttet til en eventuell endring av maksimal beregningsrente i livsforsikring fra 1. januar 2014. Finanstilsynet ber konkret om høringsinstansenes synspunkter i forhold til følgende forslag;

”Høyeste tillatte beregningsrente som norske livsforsikringsselskaper og pensjonskasser kan anvende for nye livsforsikringskontrakter og ved beregning av premier og tilhørende forsikringsmessige avsetninger for ny pensjonsopptjening for kollektive rente- og pensjonsforsikringer, skal være 2,0 prosent fra 1. januar 2014.”

Finanstilsynets forslag tar utgangspunkt i direktiv 2002/83/EF artikkel 20 nr. 1 B i, samt utviklingen av rentesatsen for statsobligasjonslån i norske kroner.

2.

Innledningsvis bemerkes det at Pensjonskasseforeningen ikke støtter Finanstilsynets forslag om endret maksimal grunnlagsrente.

3.

Beregningsrenten fastsettes på bakgrunn av nevnte direktiv. Det følger av direktivet;

“When contracts contain an interest rate guarantee, the competent authority in the home Member State shall set a single maximum rate of interest.”

Etter innføring av bestemmelsene om årlig premie for selskapets avkastningsgaranti kan det stilles spørsmål ved om pensjonsinnretningen stiller en reell rentegaranti. I et lavrentescenario skal og vil pensjonsinnretningen fastsette en premie på rentegarantien som sikrer at den uansett kan oppfylle renteforpliktelsene jf. forsikringsvirksomhetsloven § 9-3 femte ledd litra a og b. Det vil følgelig være forsikringstaker som i realiteten bærer hoveddelen av renterisikoen.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Ettersom det reelle innhold i rentegarantien er blitt borte gjennom bestemmelsene om årlig premie for avkastningsgaranti er det Pensjonskasseforeningens oppfatning at norske myndigheter ikke er forpliktet til å fastsette en øvre grense for beregningsrenten som angitt i forsikringsdirektivet. Bestemmelsen om høyeste beregningsrente er for øvrig i ferd med å bli utfaset innen EUs regelverk.

4.

Den maksimale beregningsrenten i livsforsikring var sist gjenstand for høring våren 2012. Også da fremmet Finanstilsynet forslag om at renten skulle settes ned til 2,0 prosent. Finanstilsynet forela i brev av 26. juni 2012 en beslutning om reduksjon av maksimal grunnlagsrente for Finansdepartementet. Tilsynets beslutning var begrunnet, og denne samsvarte i meget betydelig grad med den argumentasjon tilsynet også anvender per 2013.

Finansdepartementet konkluderte 28. juni samme år med at grunnlagsrenten ikke skulle endres. Det siteres fra departementets beslutning;

”Etter departementets vurdering er det imidlertid, i den overgangsfasen vi nå er i med betydelige forestående endringer i regelverket (jf. bl.a. Banklovkommisjonens arbeid), stor usikkerhet om i hvilken grad premieøkninger som følge av en ev. reduksjon av den maksimale beregningsrenten vil forsterke overgangen fra foretakspensjonsordninger til innskuddspensjonsordninger. Dette er også påpekt av et flertall av høringsinstansene. En slik overgang vil i tilfelle føre til tilsvarende volum av nyutstedte fripoliser.”

Finansdepartementet konkluderte etter dette;

”Finansdepartementet har på dette grunnlag kommet til at den maksimale grunnlagsrenten ikke skal endres med virkning fra 1. januar 2013.”

Etter Pensjonskasseforeningens syn er fortsatt Finansdepartementets argumentasjon gyldig, og momentene i favør av en uendret grunnlagsrente er de facto ytterligere forsterket per 2013.

5.

En reduksjon av beregningsrenten vil medføre en vesentlig premieøkning. Som illustrert i Finanstilsynets høringsbrev, vil premiepåslaget bli særlig høyt for yngre årskull. For en sekstiåring vil en grunnlagsrente på 2,0 prosent forventningsvis lede til en premieøkning på ni prosent. For tredveåringen vil foreslåtte reduksjon medføre en premieøkning på hele 27 prosent. I et marked preget av at ytelsesordninger er under sterkt press, vil en slik voldsom premieøkning omgående kunne lede til en meget omfattende fripoliseutstedelse. Det kan åpenbart ikke anses som en ønsket politikk eller et ønskelig resultat. Finanstilsynet har for øvrig selv i høringsuttalelse til Finansdepartementet av 26. april 2013, knyttet til NOU 2013:3, kommentert ”at det er viktig å motvirke avviking av ytelsesbaserte pensjonsordninger med masseutstedelse av nye fripoliser i perioden fremover”. En redusert grunnlagsrente vil åpenbart *medvirke* til en avviking i tiden som kommer.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

6.

Finanstilsynet fastsatte 8. mars 2013 et nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring. Dette skjer med sikte på at pensjonsinnretningene skal foreta ytterligere oppreservering for langt liv, hensett økt levealder i befolkningen. Finanstilsynet angir selv oppreserveringsbehovet som betydelig, og anslår dette i Finansielt utsyn 2013 til mellom 45 og 50 milliarder kroner for livsforsikringselskapene alene. Det er signalisert at det vil bli gitt anledning til å benytte fem år til å foreta den påkrevde oppreserveringen, samt at minst 20 prosent bør komme fra selskapenes egenkapital.

Oppreserveringsbehovet ved en overgang til K2013 er isolert sett svært omfattende, og allerede dagens situasjon er krevende for pensjonsinnretningene og deres kunder. Den totale likviditetsmessige belastning for arbeidsgivere er betydelig, og vil bli meget høy om også den maksimale grunnlagsrenten skal nedjusteres. Konsekvensene ved dette vil bli ubehagelige for pensjonsinnretningene, deres kunder og de potensielt pensjonsberettigede. Disse utfordringenes reelle omfang reflekteres ikke fullverdig av Finanstilsynets høringsnotat av 26. april d.å.

7.

I begrunnelsen for nedsettelse av maksimal beregningsrente, vektlegger Finanstilsynet at nivået på den maksimale beregningsrenten påvirker selskapenes soliditet gjennom sin betydning for selskapenes forpliktelser.

Det påpekes at de forsikringsmessige forpliktelsene isolert ikke er avgjørende for et selskaps soliditet, da det er selskapets samlede soliditetssituasjon som er relevant. Finanstilsynet fører tilsyn med den samlede soliditetssituasjonen i pensjonsinnretningene gjennom rapportering etter solvensmarginregelverket, kapitaldekningsregelverket og stresstestene. Leverandørene har dessuten et selvstendig ansvar for å sette en beregningsrente som er tilpasset selskapets finansielle situasjon uavhengig av den maksimalt tillatte beregningsrenten.

8.

Finanstilsynet bemerker i høringsbrevet at en eventuell endring i den maksimale beregningsrenten ikke får konsekvenser for opptjente rettigheter. En reduksjon i beregningsrenten fra 2014 på 0,5 prosentpoeng for ny opptjening, vil ha en marginal effekt på gjennomsnittlig beregningsrente i pensjonsinnretningene de kommende årene. Dette illustreres ved beregning i Finanstilsynets høringsbrev. Realiteten vil dermed bli at den årlige premien for ny opptjening fra 2014 øker vesentlig, samtidig som den gjennomsnittlige beregningsrenten i liten grad vil bli redusert. Reduksjonseffekten vil også måtte ventes å avta ved at en eventuell endring vil medføre nedstenging av ordninger.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

9.

Det er knyttet betydelig usikkerhet til renteutviklingen fremover. Til tross for usikkerheten er det flere indikatorer som tilsier at kurvene peker oppover, noe også Finanstilsynet påpeker. Rentenivået på statsobligasjoner har de siste årene vært kunstig lavt. Pensjonskasseforeningen vil sterkt advare mot at usikkerheten relatert til rentens utvikling skal benyttes som et argument for å nedjustere maksimal beregningsrente. Et særnorsk moment er for øvrig at markedet for norske statsobligasjoner er meget begrenset. Dette gjenspeiles dels ved at den alminnelige markedsrente på ingen måte samsvarer med statsobligasjonsrenten, selv om begge er kunstig lave.

10.

Norsk RegnskapsStiftelse endret 30. november 2012 veiledningen om hvilken diskonteringsrente som kan brukes i forhold til regnskapsføring av pensjonsforpliktelser. Diskonteringsrenten for pensjonsforpliktelsene har vært diskutert i lengre tid og statsobligasjonsrenten har vært utgangspunktet for beregningen gjennom flere år. To forhold ledet til en fornyet vurdering hos Norsk RegnskapsStiftelse. Det ene er fremveksten av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det andre er utviklingen av markedsforholdene for statsobligasjonsrenten.

Norsk RegnskapsStiftelse har hentet inn råd fra markedsaktører og ledende akademikere. Disse har kommet til at markedet for OMF er tilstrekkelig dypt og at prisingen er pålitelig. Norsk RegnskapsStiftelse legger etter dette til grunn at renten på OMF-obligasjoner kan anvendes som diskonteringsrente. OMF-renten ligger mellom 1 og 2 prosentpoeng over statsobligasjonsrenten.

Etter IAS 19 skal diskonteringsrenten på hver balansedag fastsettes med henvisning til renten på foretaksobligasjoner av høy kvalitet ("high quality corporate bonds") eller til statsobligasjonsrenten dersom det ikke finnes et dypt marked ("deep market") for foretaksobligasjoner av høy kvalitet i henhold til standardens beskrivelse. Internasjonalt er praksis hovedsakelig å legge til grunn langsiktige fastrenteobligasjoner med kredittrating minst tilsvarende "AA-rating" i henhold til Standard & Poors kredittratingsystem, eller tilsvarende rating fra andre renommerte kredittratingforetak.

Pensjonskasseforeningen anfører at Finanstilsynet bør hensynta at maksimal beregningsrente ikke i for stor grad må avvike fra den diskonteringsrente som benyttes for de samme pensjonsforpliktelsene hos arbeidsgivere med ytelsesordninger. Det bør være et minimum av harmoni mellom disse, og det vil ikke foreligge ved en maksimal beregningsrente på 2,0 prosent.

11.

Banklovkommisjonen har de siste to årene hatt et betydelig aktivitetsnivå med sikte på å utarbeide forslag til nye hybride pensjonsprodukter – henholdsvis en standardmodell og en grunnmodell. I januar 2013 ble overgangsmodeller foreslått i delutredning III. I etterkant av fremleggelsen av denne, har Finansdepartementet gitt Banklovkommisjonen mandat om å utrede en tilpasset ytelsesordning for privat sektor. Dette arbeidet er ikke påbegynt.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

I skrivende stund har ikke Stortinget fått anledning til å ta stilling til de forslagene Banklovkommisjonen har arbeidet frem som alternative pensjonsmodeller. Det vil være lite heldig om maksimal beregningsrente nå endres, med den mulige konsekvens at mange foretak går over til innskuddspensjon, og at de nye produktene knapt vil se dagens lys. Pensjonskasseforeningen vil oppfordre om at Finansdepartementet gis mulighet til å utarbeide en proposisjon, knyttet til nye pensjonsprodukter, til Stortinget før Finanstilsynet eventuelt igjen vurderer en nedsettelse av beregningsrenten.

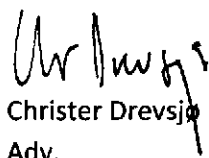
12.

Oppsummert finner Pensjonskasseforeningen grunn til å bemerke at situasjonen er noe endret i etterkant av Finansdepartementets beslutning av 28. juni 2012, men samtlige endringer taler i favør av at den maksimale grunnlagsrenten ikke må endres. Pensjonskasseforeningen vil advare mot å nedsette denne til 2,0 prosent. Det er meget sannsynlig at en slik eventuell endring vil medføre en betydelig omdanning til innskuddspensjon, og dermed utstedelser av fripoliser i stort omfang, nettopp slik Finansdepartementet advarte mot 28. juni 2012. En rentenedsettelse vil ikke fremme innretningenes soliditet, men representerer tvert i mot en tilleggsutfordring av dimensjoner.

Finanstilsynet har bemerket at det må utvises et visst skjønn ved fastsettelsen av maksimal grunnlagsrente, og Pensjonskasseforeningen er av den oppfatning at resultatet ved en slik skjønnsutøvelse bør være et uendret beregningsrentenivå.

Vi viser for øvrig til vår høringsuttalelse til Finanstilsynet av 11. juni 2012.

For Pensjonskasseforeningen,

Christer Drevsjø
Adv.

Kopi:

Finansdepartementet